

Πρίσμα

ΤΟΥ **Λουκά Τσουκάλη**

Τη φρίκη της σφαγής που προκάλεσε η επίθεση της Χαμάς στο Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου διαδέχεται τώρα η εκατόμβη στη Λωρίδα της Γάζας από τους ισραηλινούς βομβαρδισμούς και την εισβολή με στόχο την τιμωρία και ολοκληρωτική εξουθένιση της παλαιστινιακής οργάνωσης. Για αυτοάμυνα και δίκαιη τιμωρία μιλούν οι Ισραηλινοί, για γενοκτονία οι Παλαιστίνιοι και μεγάλο μέρος του αραβικού κόσμου. Ενώ ο ΟΗΕ και διεθνείς οργανώσεις ζητούν εκκενρία και βεβαισμό στοιχειωδών κανόνων του πολέμου για τους άμαχους, κανόνες που όμως αγνοούνται για πολλοστή φορά. Και ο κύκλος της ανεπιτυχούς βίας συνεχίζεται.

Όταν η Χαμάς αποφάσισε να οργανώσει μια τέτοια επίθεση με τόσα θύματα και τις φρικαλεότητες που τη συνδέψαν, θα έπρεπε να γνωρίζει από προηγούμενες εμπειρίες ότι η ισραηλινή απάντηση θα ήταν ασύμμετρα βίαιη. Ανοίγει έτσι τις πύλες της κολάσεως και μάλλον το έκανε συνειδητά. Κατάφερε βεβαίως να βάλει (προσωρινό;) τέλος στην προσέγγιση μεταξύ Ισραήλ και αραβικών χωρών - της Σαουδικής Αραβίας πιο συγκεκριμένα - μια προσέγγιση που προχωρούσε μέχρι τότε χωρίς προοπτική ουσιαστικής λύσης στο παλαιστινιακό πρόβλημα. Αυτές τις μέρες, οι αραβικοί πληθυσμοί παρακολουθούν τους βομβαρδισμούς από το κανάλι της Αλ Τζαζίρα - και βράζουν. Τι λαϊκή οργή δεν μπορούν να την αγνοήσουν οι πολιτικές τους ηγεσίες όσο και αν το ήθελαν ενδεχομένως, όσο αυταρχικές και να είναι, που είναι. Και πολύ περισσότερο εκτός αραβικού κόσμου θυμήθηκαν ξανά το Παλαιστινιακό.

Από αυτήν την άποψη, είναι πιθανό ότι η Χαμάς θα πετύχει τον βασικό της στόχο. Και η κυβέρνηση Νετανιάχου στο Ισραήλ τη βοηθάει με τον δικό της τρόπο. Υπόσχεται ότι θα εξαρανίσει τη Χαμάς από προσώπου γης και για να το πετύχει είναι έτοιμη να ισοπεδώσει τη Γάζα θυσιάζοντας πολλές κιλιάδες ανθρώπινες ζωές. Για τη Χαμάς, οι δικοί της που σκοτώνονται στη μάχη εναντίον του εχθρού γίνονται μάρτυρες, ενώ οι ζωές των Εβραίων προσανατολισμένων μετρούνε. Μετρώνε άραγε περισσότερο οι ζωές των Παλαιστίνιων στο μυαλό στελεχών της κυβέρνησης Νετανιάχου; Αν κρίνουμε από τις πολιτικές που εφαρμόζουν οι κυβερνήσεις του Ισραήλ για χρόνια στη Δυτική Οχθη και τη Λωρίδα της Γάζας μάλλον όχι. Και εδώ έγκειται το μεγάλο σφάλμα των ακροδεξιών και εθνικιστών στο Ισραήλ που πίστεψαν και προσανατολίστηκαν να πιστεύουν ότι το δίκαιο του ισχυρότερου θα επικρατήσει εις βάρος των στοιχειωδών δικαιωμάτων εκατομμυρίων Παλαιστίνιων που ζουν εδώ και δεκαετίες υπό κατοχή ή στην ανοικτή φυλακή της Γάζας.

Πιστεύω ότι διαπράττουν ένα τεράστιο σφάλμα, αν όχι έγκλημα διαρκείας. Πολύ δύσκολα θα εξαρανίσουν τη Χαμάς. Άλλωστε, οι Ισραηλινοί έχουν δοκιμάσει κάτι ανάλογο στη Γάζα και στον Λίβανο στο παρελθόν χωρίς επιτυχία. Η καταπίεση του στρατού κατοχής και των εποίκων μαζί με την απόγνωση του θύματος που τη συνοδεύει οδηγεί στη βία. Και ως μη σπεισμένοι οι καλοθελήτες να μας πουν ότι δικαιολογούμε τα εγκλήματα της Χαμάς. Προφανώς όχι. Πώς άλλωστε θα μπορούσε να το κάνει όποιος έχει στοιχειώδη συνείδηση; Αλλά η καταδίκη της Χαμάς δεν αρκεί. Δεν πρόκειται άλλοτε για μεμονωμένους τρελαμένους τρομοκράτες. Πρέπει να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε γιατί η παλαιστινιακή κοινωνία βγάζει από τα σπλάχνα της τρομοκράτες και πολλούς άλλους που οι κυβερνήσεις του Ισραήλ αποκαλούν συλλήβδην «τρομοκράτες». Χωρίς να υποτιμάμε διόλου τις πολλές ευθύνες που βαρύνουν την Παλαιστινιακή Αρχή στη Δυτική Οχθη, περιμέναμε ειλικρινά να ανθίσει η δημοκρατία και να ξετροβιάξει υπεύθυνη πολιτική ηγεσία κάτω από τις συνθήκες που ζουν οι Παλαιστίνιοι εδώ και δεκαετίες; Άλλωστε οι

Κοριτσάκια θρηνούν συγγενείς τους που σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια ισραηλινών επιδρομών, σε νοσοκομείο στο Χαν Γιουνίς στη νότια Λωρίδα της Γάζας

REUTERS/MOHAMMED SALEH

Σε ποια πλευρά της Ιστορίας επιλέγουμε να είμαστε;

Δεν είναι πάντα σόφρων τακτική να καταπίνουμε αμάσπα όσα μας λένε ή μας υπόσχονται. Οι πραγματικοί φίλοι είναι αυτοί που λένε δυσάρεστες αλήθειες όταν χρειάζεται για να σε βοηθήσουν

κυβερνήσεις του Ισραήλ δεν αναζητούν υπεύθυνο συνομιλητή από την απέναντι πλευρά. Το ακριβώς αντίθετο κάνουν εδώ και χρόνια.

Οι πραγματικοί φίλοι του Ισραήλ θα έπρεπε να υπενθυμίζουν αυτή τη σκληρή αλήθεια συνεχώς αντί να προσποιούνται ότι δεν βλέπουν ή να περιορίζονται σε ανόδυνες καταδίκες της πολιτικής που εφαρμόζει ειδικότερα ο σημερινός πρωθυπουργός, κύριο συστατικό φίλοι του οποίου υπήρξε η συνεχής επέκταση των εποικισμών στα κατεχόμενα εδάφη και η αυξανόμενη βία που ασκείται εις βάρος των παλαιστίνιων κατοίκων. Γιατί οι πραγματικοί φίλοι είναι αυτοί που λένε δυσάρεστες αλήθειες όταν χρειάζεται για να σε βοηθήσουν. Δεν είναι αντισημίτες όπως επίσης συλλήβδην κατηγορούνται όσοι διαφωνούν με την ακροδεξιά εθνικιστική στροφή της ισραηλινής πολιτικής που τροφοδοτεί τον φαύλο κύκλο της βίας.

Αυτή η παρατήρηση θα έπρεπε να απευθύνεται κυρίως προς τις Ηνωμένες Πολιτείες που αποπελούν τον ύστατο προστάτη του Ισραήλ, με όλα τα μέσα που διαθέτουν, στρατιωτικά, οικονομικά και διπλωματικά. Δεν τα χρησιμοποιούν πάντα με σοφία. Η κυβέρνηση Μπάιντεν στηρίζει και αυτό το Ισραήλ, αλλά προσπαθεί ταυτόχρονα να συγκρατήσει την κυβέρνησή του από μια εκδίκηση χωρίς όρια που μπορεί να τινάξει στον αέρα την ευρύτερη περιοχή. Δεν είμαι διόλου σίγουρος ότι θα το πετύχει. Ο πόλεμος Ισραήλ και Χαμάς είναι πιθανόν πιο επικίνδυνος για την παγκόσμια ειρήνη (και την οικονομία) από τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Όσο οι βομβαρδισμοί της Γάζας συνεχίζονται και η εκατόμβη μεγαλώνει, η δύση θα κατηγορηθεί ολοένα και περισσότερο για υποκρισία όχι μόνον από τον αραβικό και μουσουλμανικό κόσμο αλλά και τον λεγόμενο «παγκόσμιο Νότο» γενικότερα. Τα σημάδια είναι ήδη φανερά. Αποτυπώνονται και στα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Δεν μπορεί να έχεις δύο

μέτρα και δύο σταθμά όταν καταδικάζεις τους ρωσικούς βομβαρδισμούς και τις μαζικές δολοφονίες αμάχων στην Ουκρανία, ενώ διατηρείς αδιάφορη σιωπή ή περιορίζεσαι σε μισόλογα όταν πρόκειται για ισραηλινούς βομβαρδισμούς στη Γάζα. Η Δύση αντιμέτωπη με τον υπόλοιπο κόσμο σίγουρα δεν αποτελεί ευόμοινη προοπτική, αν και διόλου απίθανη πλέον.

Η κακομοίρη Ευρώπη είναι δικασμένη και ανήμπορη. Προσπαθεί να βρει τις λέξεις στα κοινά ανακρινόμενα που θα συγκαλύψουν τις εσωτερικές διαφωνίες, ενώ περιορίζεται για πολλά χρόνια στην ανθρωπιστική βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους και σε έργα υποδομής που και αυτά, όχι σπάνια, τα ρίχνει ο ισραηλινός στρατός με τις μπουλντόζες. Η Ευρώπη δεν τολμάει καν να πάρει σοβαρές πρωτοβουλίες.

Θα μου πείτε ίσως ότι όλα τα παραπάνω δεν συμβιβάζονται με τις στρατηγικές συμμαχίες της χώρας μας ή με την αδυσησίτη λογική της Ρεαλιστικής αν λάβουμε υπόψη την ασύμμετρη ισχύ του Ισραήλ και της υπερδύναμης που το στηρίζει. Αλλά πιστεύω ότι δεν είναι πάντα σόφρων τακτική να καταπίνουμε αμάσπα όσα μας λένε ή μας υπόσχονται. Μήπως θα έπρεπε να λειτουργούμε ενίοτε και ως καλοί φίλοι που βοηθούν να ακουστούν και τα δυσάρεστα; Επιπρόσθετα μου επίσης να διατηρώ αμφιβολίες όσον αφορά τη Ρεαλιστική και τη λογική της ασύμμετρης ισχύος σε μια εποχή που οι γεωπολιτικές τεκτονικές πλάκες μετακινούνται βίαια. Και να μην ξεχνάμε ότι μερικά από τα μεγαλύτερα εγκλήματα διαπράχθηκαν στο όνομα της Ρεαλιστικής. Αλήθεια, σε ποια πλευρά της Ιστορίας επιλέγουμε να είμαστε;

Ο Λουκάς Τσουκάλης είναι πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου στο **Ελληνικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΙΛΙΑΜΕΠ)**, καθηγητής στη Sciences Po στο Παρίσι και ομότιμος καθηγητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών